

Posudek oponenta na bakalářskou práci Vojtěcha Lopoura: Strategie odborné přípravy na simultánní tlumočení do/ze znakového jazyka

Bakalářská práce Vojtěcha Lopoura shrnuje dosavadní poznatky o odborné přípravě tlumočnicků znakového jazyka na tlumočení a obohacuje je o zjištění získaná z vlastního výzkumu. Věnuje se přitom pouze krátkodobé přípravě tlumočnicků, tedy přípravě na konkrétní tlumočnickou zakázku. Vychází přitom jak z odborné literatury zaměřující se na tlumočení do mluvených jazyků, tak i z literatury věnující se explicitně tlumočení do jazyků znakových.

V praktické části práce diplomant shrnuje a tematicky třídí výsledky vlastního kvalitativního výzkumu, který realizoval mezi deseti tlumočnickými českého znakového jazyka s praxí v tlumočení delší než jeden rok. Výsledky přitom sdružuje do společných tematických oddílů, pokouší se pojmenovat jednotlivé popsané tlumočnické strategie při přípravách na tlumočení získané od respondentů a poté je v opoře o odbornou literaturu a svoji dosavadní tlumočnickou zkušenost komentuje.

Použitou literaturu diplomant cituje vhodně a správně, odkazy jsou v souladu se seznamem použité literatury. Za pozitivum práce považuji i to, že se autor získané poznatky snaží reflektovat, usouvztažňovat s realitou, nebojí se formulovat vlastní hypotézy a předkládá své názory a doporučení.

Práce je logicky členěna do kratších obsahových a významových celků, má předem jasnou strukturu, kterou se diplomantovi podařilo dodržet. Je pečlivě zpracována po formální i obsahové stránce, typografické nedostatky se téměř nevyskytují (v úvodní části může být pouze rušivé nadužívání tučného písma, které ne vždy slouží pro zvýraznění pojmů na stejné rovině), rovněž překlepy jsem v práci téměř nezaznamenala.

V samotném textu práce, především v její teoretické části se bohužel ne úplně zřídka vyskytují nedostatky formulačně-jazykové. Jedná se v první řadě o složité větné konstrukce, v nichž není vždy dodržena adekvátní větná stavba až do samého konce, např.: „*Strategie, které tlumočníci při přípravách volí, souvisí s procesem simultánního tlumočení, jejichž využitím se tlumočníci snaží zajistit kvalitní tlumočnický výkon.*“ (s. 9), „*Jsem si vědom, že tato skutečnost klade velké nároky na mne, jakožto tazatele výzkumu, se zvoleným jasným cílem a ochotou se různými praktikami vedení výzkumu dobrat cenného materiálu od respondentů.*“ (s.10), „*Aplikace tohoto modelu přípravy by tedy měla být přizpůsobena jednotlivým zakázkám s přihlédnutím na množství materiálů, čas obdržení materiálů před zakázkou a tlumočnickovy preference s individuálními cíli přípravy.*“ (s. 36), „*Tyto materiály by měly navodit pocit reálné tlumočnické zakázky, a tím si vybavit ty způsoby přípravy na tlumočení, které jsou pro ně automatické.*“ (s. 45).

S komplikovanou výstavbou vět souvisí i problémy se slovosledem, např.: „*Až po absolvování těchto kroků se tlumočnick přese ke studiu samotných poskytnutých materiálů řečníkem.*“ (s. 18), „*Slovník je v terminologické přípravě běžným nástrojem a hojně užívaným mezi tlumočnickými při přípravách na zakázku.*“ (s. 24).

Dále se v práci vyskytuje užití nesprávných předložek jako důsledek nesprávných vazeb vazeb, např.: „reflektování s reálnou praxí“ (s. 9), „v kontextu s tlumočníky s delší tlumočnickou praxí.“ (s. 13), „nastudování materiálů hraje důležitou roli v pochopení tlumočeného obsahu,“ (s. 27), užití nesprávných slovesných tvarů: „Věnuje-li tlumočnick větší pozornost a čas terminologické přípravě, **nezáleže** na tématu a míře odbornosti tlumočené události...“ (s. 18), „Fons i Flemingová (2009) však **navrhuje**...“ (s. 29) a užití nesprávného pádu: „...komunikace v kontextu tlumočení funguje na základě porozumění zdrojům a porozumění sdělované myšlenky, a to porozumění nejen **terminologické**, ale i **obsahové**.“ (s. 11), „V současnosti jsou elektronické zdroje přípravy nejčastěji využívány, a to hlavně z důvodu jejich dostupnosti, rychlého získání a **kvantitě**.“ (s. 25), „...v kontextu porozumění například **idiomů** a **rčenicích**...“ (s. 25).

V práci se objevují i výpadky slov, např.: „výzkumy od Stonea (...) a Galanzové (...), které zahrnují proces příprav **0** jak mluvených, tak znakových jazyků.“ (s. 12), „nebo se mohou inspirovat formou tvorby glosářů ke zlepšení vlastních **0**.“ (s. 29), „připojuji zvlášť komentář s vlastní interpretací nebo úvahou, a zároveň reflexí **0** v odborné literatuře.“ (s. 52).

Jazyková pojmenování a terminologie jsou v textu práce ne vždy voleny správně, např.: tlumočnický **výkon/výstup** x řečníkův **výstup** x specifické **výstupy** (překlad čteného textu), prvním z **příkladných** výzkumů (s. 13), vizuálně **pohybovému** jazyku, (s. 19, 23), první **nález** překladu ve slovníku (s. 24), **načerpání** kontextu (s. 35), „Abych se vyvaroval rizika **subjektivních** výpovědí...“ (s. 39), „doplňování otázek **sondážními** otázkami“ (s. 40), tlumočnickova **kvalitní** příprava **jmen** (s. 54), „zakreslí daný **subjekt**, oblast na papír za pomoci jednoduchých **skečů**...“ (s. 55), „Strategie přípravy v tlumočnickém týmu jsou **dominancí** studie Peškové (2008) (s. 65), „webové stránky **komerčních** subjektů (např. Jeden svět pro neslyšící, Truhla, Vademecum pro neslyšící, Znakovárna, z. s. komunitní centrum“), (s. 85).

Vyskytují se zde bohužel i formulace bránící srozumitelnosti (tzv. definice kruhem): „Po nastudování terminologie může tlumočnick docílit logického propojení a nalezení vztahů termínů a obsahu, což mu umožní se do jisté míry seznámit i s tlumočeným obsahem, a to pouze na základě studia příslušné terminologie.“ (s. 18), „Jednotlivé otázky jsou kladeny s poskytnutím příslušných informací o účelu otázky.“ (s. 40).

V úvodní teoretické části se informace často opakují nebo dublují (především informace o důležitosti přípravy na tlumočení. Toto opakování by dle mého názoru bylo možné eliminovat zařazením krátké kapitoly shrnující důležitost přípravy na tlumočení do/ze znakového jazyka a zmiňující negativní důsledky její nedostatečnosti či absence.

V kapitole 2.2 (a dále tam, kde autor čerpá od Gila (2009)) bych volila důsledně české názvy, a to jak v textu, tak i v nadpisech, namísto anglických, které by bylo vhodnější uvést do závorky, např.: *Ad hoc knowledge acquisition* (v nadpisu), *advance preparation*, *extralinguistic knowledge*, *last minute preparation*, aj. (v textu).

Praktické části práce by dle mého názoru také prospěla větší syntéza získaných poznatků. Například v podobě kapitoly shrnující všechny zjištěné strategie přípravy na tlumočení a obsahující doporučení pro tlumočnický z těchto strategií vyplývající (což bylo, domnívám se, i

součástí zadání práce). Číselné označení jednotlivých „výzkumů“, které shrnují odpovědi někdy jednoho, a jindy více respondentů k danému tématu, pro mne nebylo úplně přehledné.

Kritérium zařazení respondentů do výzkumu dle délky praxe od jednoho roku (tlumočnicků s praxí v tlumočení do tří let byla ve výzkumném vzorku necelá polovina, celkem čtyři) považuji rovněž za diskutabilní. Osobně bych do výzkumu zařadila spíše tlumočnický s praxí trvající déle než tři roky (minimálně po tuto dobu jsou stále komunitou Neslyšících vnímáni jako nováčci v profesi a jejich tlumočnické strategie se teprve vyvíjejí). Výsledky získané od „služebně mladších tlumočnicků“ sice mohou přinést nová zjištění a trendy v oblasti strategií přípravy na tlumočení, mohou však také daleko více odrážet naučenou teorii, než reálnou nasbíranou praxi těchto tlumočnicků.

K práci mám několik otázek, o jejichž zodpovězení prosím diplomanta v průběhu obhajoby:

1) Z práce vyplývá, i když to není nikde úplně jednoznačně zmíněno, že se diplomant bude zaměřovat spíše na strategie příprav při tlumočení přednášek a konferencí. Z jakého důvodu se diplomant zaměřuje na přípravu na tlumočení spíše konferenčního nebo přednáškového typu a opomíjí tak přípravu na jiné typy tlumočení, např. tlumočení ve vzdělávání (např. na středních školách), komunitní tlumočení atd.?

2) Diplomant se ve své práci nezabývá dlouhodobou přípravou. Mohl by při obhajobě vysvětlit, zda některé z jím pojmenovaných a zjištěných strategií krátkodobé přípravy na tlumočení mohou spadat i do přípravy dlouhodobé?

3) Prezentované výsledky výzkumu vycházejí dle textu práce ze dvou odlišných situací – jednak z příprav na tlumočení reálných přednášek (přednášky Problematika hluchoty), jednak z uměle navozené situace fiktivních příprav, respektive reálných příprav na tlumočení, které tlumočníci zahrnutí v jeho výzkumu však reálně netlumočili. Jelikož v první situaci se střídají dva stálí tlumočníci a ostatní tlumočníci zde netlumočí, zatímco zbylé přípravy, které v práci zmiňuje, byly zaslány všem, nemůže dojít ke zkreslení získaných informací?

4) Vyskytly se ve výzkumu i strategie, s nimiž diplomant nesouhlasil? Jakým způsobem je zařadil/nezařadil do výzkumu?

Závěr: Bakalářská práce Vojtěcha Lopoura splňuje požadavky na bakalářské práce kladené a doporučuji ji k obhajobě.

Navržené hodnocení: velmi dobře

Helena Andrejsková, 12. 6. 2019